

آنسز تحصیل یولی، اوت ایله سو آراسنده غی کبی ناز هر خوفلی بولدر. مقصود بولغان نتیجه لرگه باروب جینووی مشکلدن. اما ادهمنک بختنه قارشسی بو مسئله لارده بیک گوزل روشک تأمین ایدلدیکندن ادهم افندی سیونه سیونه تحصیلنه دوام ایتمکده ایدی. بخت دیگان نرسه جیر آستنده کوملوب یاتقان آلتون کبی قیمتلی بر شیدر. البته اول آلتون جیر ننگ اوستنه اوزی چسوب یاتمی، آنی کوب مشقت بلهن قازوب آلالر. الله تعالی کمگه نصیب ایتکان بولسه، شول کشی آنی ملکله نه. شوننگ شیکللی بختلی کشیلرگه ده بختکه آلدانوب غفلت ایله اوزنی آچوب یاتورغه برده تیوشلی توگل. بلکه یاخشسی تدبیر، اجتهاد و سعی دیگان نرسه لارگه ده برده قصور-لق کیترماینچه چالیشورغه کرک. منه شول روشچه بولغانده دخیده زور زور بختلر، هیچ کوتلمگان نرسه لر، و عقللر حیران اولورلق حاللر میدانه چغاچقدر. ایشته شولار آرقاسنده قایسی بر بختسز بیچاره لرده بر آز دنیا لنتی طاتوب محزون قلبلری آچلور و صارغایغان بیت چوقرارنده آز کیم تبسم علامتلری کورنور ایدی.

ادهم قش بویی مکتبنه دوام ایتوب سیوملی بر شاگرد بولدی. آفرین و تحسین سوزلریده معلملر اوزلرندن ایشتمه گه باشلادی. اوغللری ننگ بو روشده یاخشسی اوقووینه حلیم افندی ایله فاطمه خانمده بیک شاد و ممنون ایدیلر. ادهمنک اجتهاد لی، انصافلی و اطاعتلی بر بالا بولووینه بیک راضی بولوشوب آکا هر دائم خیر دعا ایتهلر و بتون نیت و تلا کلرن آننگ بختلی عمرینه تخصیص ایتوب نماز آرتندن و ایزگی کونلرده اولسون همان الله تعالی دن یالواروب صوریلر ایدی. قش اوتدی، یاز جیتدی، مکتبده امتحان بولنوب ادهم ایکنچی صنف غه ده چقدی. جای کونلری تعطیل و فنلرن ادهم گه اوتکاز و دخی قییم بولمادی، چونکه اوزی بلهن تیگدهش و سردهش بولغان مکتب رفیقلری باپتاق بولوب شولار ایله ادهم دخی بیک کوکللی روشک جای

قوللیکسیه سی بیک پای و مومندر. دار الفنون حضورده محتاج شاگردلرینه پاردم جمعیتی بار. اعضاسی بوزگه طولماغان بو جمعیتنگ بللی کپلری ۳۵ مگ سوم تیره سنده بوروب داخودن آرتدرو نصدی ایل بو یل ۱۶۰ مگ صومغه توشروب بر فائده لی پورت صالحره در. بو جمعیت بوزلرچه فقیر شاگردلرگه یاردملاشه، آنلرنی بارشی بولده فالودن فوتلاره در. ع. فخرالدینوف

حکایت

چن بخت (*)

(معمری یارالله برادی)

|||

ادهم ایندی روسجه ده مکمل روشده تحصیلغه باشلادی. بو وقتلرده باشی ۱۷ نی طوتروب ۱۸ گه قاراغان ایدی. ادهمنک جای کونلرنده بر روس معلمنن روسجه اوقووی هم آننگ ایله همان روسجه سویله شووی، دخی حفظ الصحت حقنده ده یاخشسی غنه معلومات حاصل ایتووی، بو غارادسکوی اوچیلشچه ده گی تحصیلنه کوب یاردملر ایندی. چونکه سلا-متلکنی یاخشسی صافلی بلمه گان کشی کوب وقتده آوروغه دوچار بولا، آورو کشی ایسه نی اوقی آلا، نی باشقه جیتندن راحت کوره، الحاصل دنیا ننگ بختسز بر کشیسی بولا! صاحب فام اوزیده ایسکی بر مدرسه ده یاتوب آز کیم ایندیکی تحصیللری وقتنده آغر خسته لقلره دوچار اولوب ناچار وقانسز بولوب قالمش بر بدبخت بیچاره در.

تحصیلک بولغان شاگردلرگه حفظ الصحت فنندن یاخشسی خبردار بولوچیلقی ائک کیره کلی بر نرسه در.

(*) باشی ۱ نجی عددده.

كونلارنده كچهرمگه باشلادی .

بزنك مدرسهلرمزده بر صنفده و ياكه بر بولمه ده بولغان بر نيچه شاگردلرمز ، تورليسي تورلي مسلك اتخاذا ايتوب هيچ اوز آرا اتفاق ايله باشي آلپلر . رفيقكك و دوستلق ديگان شيلردن بتون بتونه محروم بولنوب بر برسينه دشمانلق ، غيبت وحسدك نظري بلن قاريلر . سببي ايسه : شول تربيه يوقلغندن فرداشلك و مليت حسلري اويغانمادقنددر . حتى ايسكي مدرسهلرمزك كوييسنده بر خلفهكك شاگرد لري ، ايكنچي خلفهكك شاگردلري ايله دشمان عسكلري كبي هر دائم صوغشو ايله وقت اوتكازه لر ، و بر برسينكك عيبن تيك ازله بكنه طورالر . تأسف ! ادهم بو وقتلرده ۱۸ ياشلارنده طوترمش اولوب تمام بر ماتوزغنه يكت بولوب يتشدى . قزلغنه توگهرك يوزلي ، چغنى قارا كوزلي ، اوزون فاشلي ، كچكنه قويي قارا ميوقلي ، اورتا بويلى ، طولق بدنلى ، گوزل بر يكت بولدى .

قش بويي ادهم افندى دخى تحصيلنه دوام ايتوب ياز باشي امتحانلري بولنوب ادهم اوچنچي صنفقهده چقدى . جاي دخيده مكنب رفيقلىرى ايله بوقاروده مذكور روشچه كونلر كچردى . تعليم وقتلىرى يتكچاچ مكنبكه دخيك دوام ايمهگه باشلاديلر . الحاصل شوبله روشده كونلر كچرمكده اولوب ادهم دورنچي صنفقه ده چقمش ايدى . بو ايسه ادهمكك آخرى مكنبنى تمام ايدى چك يلى اولديغندن ، حلیم افندى ايله فاطمه خانم آرالارنده دخى الوغ مشاوره لر ايتلمهگه باشلاندى . البته بو مشاوره لر ادهمنى ، شهر مكنبن تمام ايتكچاچ دخيده اوقتورغهمي ؟ بوقمى ؟ ايدىكى حقدك ايدى . بو افنديلر مصلحتلري ، بوينچه اوغللري ادهمنى اوشبو مكنبنى تمام ايتكچاچ دخيده زورراق يعنى گيمناز يه لرگه يباروب اوقتوماسقه اوبلاشديلر . چونكه مقصودلري : ادهمنى بر چيناونيك ايتمك اولما . ينچه ، بلكه اوزينه كيرهك قدر روسچه دن خبردار ايتو ايدى . حلیم افندى و فاطمه خانملرنك فكرنچه روسيه مملكتنده ياشامق ايچون ، روسارنك نلاربينه ،

عرف و عادتلرينه آشنا بولمق لازمدر . بزنك خلقنك كوبي روسچه اوقوني بر محكمه ده پيسر و ياكه بر حاكم بولمق ايچونگنه ديب خيال قيلالر . لكن فكر لري ياككلسدر . بزنك تاتار خلقى بالالرن مسلمانچه اوقوتقاندده ، آز كيم اوقو يازو بلوب ايمان و نماز اويره نسه ، بزنك بالالرمز ملا بولاچق توگل ، شول بلگانى جيته ، دنياغه چغارغه سوداگه قوشارغه كيرك ديب ذهنلى بالالرينى مكنبدن محروم ايتوب چغار - غانلري كبي ، روسچهنده آز كيم بر پيسر و ياكه بر صالداندن اوقوتوب قول قويسه ، آدرس يازا بلسه ، تليغرام اوقنى السه ، بيك ياخشى ايندى اش تمام ديب اوبيلير . لكن بر محكمهگه و ياكه روسلر بلهن جيولش بولغان بر اورنغه بارلسه ، اوز سوزن تماميله يازوب آكلانا آلقان و يا بر ئه يتوب تو - شندره بلگان بر كشيهر چقمى ! صالداندن قايتوبقنه آدواقانلق دعواسن ايتكان غرورلى آغايلرمزدن موندى اورنلرده بر تينللكده خير كورلمى . روس نل وعاد - تلري ايله خبردار بولمق ايچون البته روسلر ايله برگه اوطوروب دورت بيش سنه قدر بر روس مكنبنى تمام ايتوب چغارغه كيرهك . مونه ياشلرمزنك بارچهسى بولماسهده ، كوبيسى بويلهچه مكنبلرنى تمام ايتكان يكتلر بولاسلر ، كيله چك يكرمى و اوتوز سنه لر ايچنده ، ارمن ، يهودى و پالاكلرگه باروب يتمه - سه كده ، بيك آرتدهده توگل ياخشى غنه بر مامت بولور ايدك .

ادهم آخرى سنه سنده اوقوب ياخشى امتحان ايله مكنبدن شهادتنامه آلوب چقدى . روسچه سو - يلهوى و آكلالوى ياخشى غنه درجهده ، غزته و ژور - نالارننده گوزل روشده مطالعه ايته آلورلق بر يكت بولدى . بو وقتلرده ياشيده ۲۲ و ۲۳ لرده اولوب عسكريه خدمتدنده قوتولوب قالمش ايدى .

ادهم كبي انصافلى ، تربيه اسلاميهسى بربنده ، ملتنى سوهر ، حبيتنلى يكتلرمزدن نى قدر نرسه لر اميد ايتسهده ، ملت حقسز توگلدر . . . . .

از له مك هم ايستمك ايله «اوغان» من قلله ينه بيورمشدر.
شوكا كوره هر كيم اوز جيمنى اوزى ازلهرگه كرك.
كورميسكى توبه ب فارا، هيچ كيمگه كوكن آلتون
ياغديقى ويردن اولن كى كوش اوسوب طورديقى
يوقدر. زيرهك ايسهك زيركلگيگه اشانوب ياكه آنا
كذك بايلغينه آرقالانوب اشسز، يالقاو، تيك ياتما.
آنكچون اشسز تيك ياتقانك زيركلكك نك چراغى سونار،
آنا بايلغى جيرگه سكار.

يالقاولق ايله كوكل قوتروغى آردندن يورمك آدم
اوغلن آورو ايتار، اوينى بوزار، يارليلاندر. شوگا
كوره هيچ بر چاقده اشسز طورمه، ال هم آياقلىر كنى
بيگرا كده باشكنى بوش واشسز آسراما. ترك كونلر كده
كيله چكده طابش كوريله چك اشلردن اويسز طورمه.
آنق بلك كه: بو كون توزان قدر ايز گولك ايتسهك
كيله چكده طاتلى يمشنى ييارسك، بو كون توزان قدر
اوصاللق ايتسهك كيله چكده آچى شلته سنى كوررسك.
هر كيمنك بو كونگى اشى كيله چكده آلدينه چفوب آنى
قارشو آلور.

تركلك يولنده ايكن چاغكده، اوزيگه كر كلى
اشلرنى طوققاتوب طورمه. آنكچون تركلك، كچوب
كيدن ييل كى تيز لىكده كيچار. اولر كونيكه قدر
اشدن، طرشمقدين يالقمه؛ آردكده ياخشى آت فالدرر
ايچون طرش. آنكچون آدم بالاسى ئولسه ده، ياخشيلغى
ئولماي منگو قالور.

«.....»

۱۹۰۹ سنه

محررى: رضا الدين بن محمد الدين.

ناسرلى: محمد ساكر و محمد زاکر راسيفدر

تيل ياريشى

X

طرشلق

صوقالامغان، اشلمگان تافر باصوارده ئه رم هم
آلابوناداي يارافسز اولنلردن باشقه نرسه يتشما ديكى
كى، طرشمغان، اشسز ياتقان آدم اوغللرى ده هيچ بر
طابش كتورمازلر.

ساچوب، صوقالاب، صوغاروب اشلمگان بر چبق
جير نيچه باطمانلر ايگون يتشدروب، يل ايلنگانچه
بر آدمنك خاتون وبالا چاغالريله ترلكلرن طويدروب
آصريدن. تابشونكداي بر بالاده آرمى طاللى طرشسه،
بار سويگان نرسه سى اشگنه بولسه، اشسز لىكنى دشمان
كورسه اولده توبلى باي بر آدم بولوب يتشور، كوب
يارليلرنى طويدرر، كمسل يرلرنى طوترر.

شوگا كوره نازا چاغكده منگو طورر كيمسه كى
طرش؛ هيچ نرسه سى يوق كيمسه يارلى دگل، اشى
يوق، طرشى طورغان كيمسه يارليدر. اوزى ايچون
طرشقان كشينك اشى هر چاغنده آكئا كومكچى
بولور. طرشقان كشى طنج ياشار، يالقاو كشى
آچلقدين اولر.

اي اوغل! سينك اوز تركلگكنى صاقلاو اوزيگه
طابشرلغان. شوگا كوره كشىلر ره تنده كون كيچورر
ايچون هيچ كيمگه اشانوب طورماي، يالئكز اوز
بولدقلىگك نغنه كوت! اوزك ايچون اوزك طرش! جيم،
هر نه قدر بولنگان هم بيلگولنگان ايسه ده، بونى

«شورا» اورنبورغده اون بيش كونده بر چققان ادبى، فنى و سياسى مجموعه در.

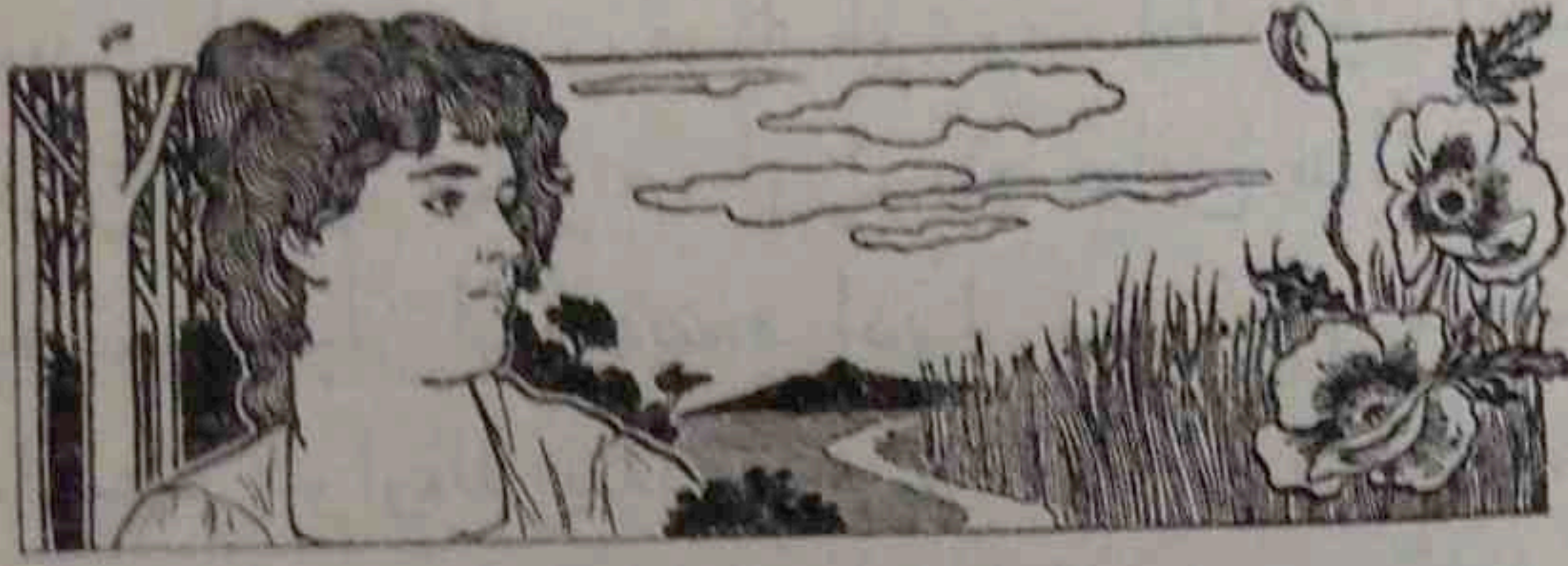
ТАКСА ЗА ОБЪЯВЛЕНИЯ: НА 2-й СТР. ОБЛОЖКИ
30 КОП., НА 3 и 4 СТР. — 20 К. ЗА СТРОКУ ПЕТИТА.
АДРЕСЪ: г. Оренбургъ, Редакция журн. „ШУРО“.

آبونه بدلى: سنه لك ۵، آلتى آيلىق ۲ روبله ۶۰ كاپك.
«وقت» برلن برگه آلوچيلرغه:
سنه لك ۹، آلتى آيلىق ۲ روبله ۶۰ كاپك در.

صداقت ايتدىلار، پيتر بورغده مينيسترستوا حضورنده مخصوص مجلسده مسلمان مکتبلىرى حقدە كىكاشلار بولدى.

چن بخت

۷

(مجرى يارالله مرادى)

ادهم مکتبدن چيغانده ياخشى غنه اوز اشنده بولدى. توفيق و اخلاقنى جويمادى. ادھمنى كوپ كشيلىر يارانانا و ماقتى حتى قايسى بر قزلى كشيلىر اوز- لر ينه كياود، ايتھ سىلرى كيله در ايدى. لکن حليم افندى ايله فاطمه خانم هر بر فوشتانلانغان و اوزلر ينى ماقتاغان كشيگه بيك تيز ساتلورلق، آلدن و آرتون بر آز اويلا مينچه بر ايكى ساعت ايچنده گنه اش بتر- لك كشيلىر توگل، بلکه قولدن فرصتنى قاچرماينچه كامل تجربه، مصلحت و مشاوره لر ايله اش يورتوب سوگندن اوكونورلك و قايفور رلق ايتوب قالدرمى طور- غان تدبيرلى و فكرلى كمنه لر ايدى. حليم افنديلىر اوغللىرى ادھمنى اويله ندرمكچى ايدىلر. لکن بوكون اويلا ب ايرتهن اش بتررگه كرشمه ينچه تيوشلى اجتهادن، دقت و تجربه لر نر نيچه وقتلر كوروب قارارغه اويلاشديلىر. البته هر بر عقل ايه سينه معلومدر كه، بو اويله نو ديگان نرسه بيك تيز اويلا ب بتررلك اش توگلدن. اويله نو شوندى بر حكمتلى فلسفه دركه، يا عمرلك راحت آلاچق ياكه عمرلك بر قايفو! بزنك خلقنك تريبه سز و اخلاق سز لافنه، عفت سز و نامو- سسز بدبختلر مزنكده بلدن يلفه كوبه يووينه جمله دن بر سببه: شول ازدواج يعنى اويله نو ديگان نرسه لرگه برده دقت ايتمه ينچه، حيوان كى تيك بر فوشلو- دنغنه عبارت ديب بلدو كمزدندن.

طرفدارن قوبارغه طريشه. بوش قطاينك حدود نغيتو، مملكتنى بر اداره و بر قولغه جيو- نق بر- لهشدر و ايچوندر. قطايدە تجدد حرکتى ايسر كيتهرلك درجه ميدان آلادر.

بو آى اچنده قوريه فعليتده ياپونياغه قوشيلوب بتدى. بونى رسميلهشدر و مسئلهسى گنه قالدى.

عربلر ايله صوغشو هم داخلى اختلال سببلى خيلى ضعيفلانگان اسپانياده تجدد يولينه كره. يياكا حكومت مملكتنى ياكار تورغه قرار بيروب حكومت ايله روحانىلر صنفينى آيررغه طريشه. چونكه اسپانيا- نك تنزليه اك زور سبب بو ايكى نك اتقافى ايدى. خلقى مستعد و غيور، يرى فوق العاده باى، هواسى لطيف بولغان بو مملكت نك آرزمانده اك باى دولتلر صره سنه كره آلاچقى شبيهه سزدر. فاس طنچلاندى، فقط فرانسىه نك كوپ طلبلر ينه رضالق بيروب يارم يارتى فرانسىه قلى بولورغه مجبور بولدى. يوقسه فرانسوز عسكرينك ينه دن فاسقه هجومى شبيهه سز ايدى. بو آى اچنده بولغان هوا ياريشلرى و آنك بوگاچه بولغان همه ياريشلردن شهب چغووى مصرنك مدنى اهميتن خيلى آرتدره در. «بوسنه وهرسك» نك مشروطيت آلووى ده بو آينك مهم وقوعاتندنر. آنك مجلس مبعوثاننده مسلمانلر ۳ دن بر الوشكنه بولسه لرده اوز حقوقلرن مدافعه ايته آلاچقلىرى كوتيله.

بو آى اچنده بولغان داخلى وقوعاتنك مسلمانلر ايچون اك زورلرى بونلردن: دولت دوماسى نك معارف كاميسييه سنده حكومت حسابنه تاتارچه اوقوتا طورغان مکتبلىر آچو فكرى رد قيلندى، ايناروديس مکتبلىرى حقدە مسلمان طلبلرى هم قبول ايتلمه دى. قزان نك قاپوستينى كى اميدلى ديپوتاتلر بيله «تا- تارلرنك اوز ادبيات و تللرى ناچار. روسچه اوقو- سونلر» ديب طورديلر.

پيتر بورغ مسجدى سالنا باشلاندى، بو مناسبت ايله پيتر بورغه مسلمان بيوكلىرى جيولدى. زور مى بايرام ياصالدى. هر طرفدن مسلمانلر پادشاهغه عرض

گان سوزلرينڭ كوبيسیده شول ازدواج وعائله مسئله لرینه عائد ایدی .

بر کون ادهم ، عادتده گیدن ایرته طوردی . کيچدنده هيچ بر کوزينه اويقو کرمه گنگه ، طاڭ آتوب کون ياقترغاچده ، اوست باشينه ياخشيلاب کيو- نوب باغچهغه تابا کيتدی . باغچهغه کروب آغاچلر آراسنده قم سيپلگان يولدن ئە کړنگه بارا باشلادی . صوبوينه ياروب يتدی ، ياشللی ، کوکلی ، آقلى وصال ریلی چچک و چيره مار ايله فاپلاولی بر يرگه اوطوردی . هوا يوزی غایتک صاف ایدی وقوياشده وصاریلی آللی ماتور نورلرن ساچوب عالمگه شرق طرفندن کولو بکنه چغوب کیلمکده ایدی .

ئە کړنگه ایسمکده اولغان يومشاق بر لطيف روزکار ايله آغاچ يافراقلری تاوشسز طنسزغنه بر برسنه بهرلمکده ، چه چه کلر وماتور اوله نلر ئە کړنگه باشارینی قوزغاتمقده ، آغاچ بوتاقلرنده وچوب آرالرنده اولو- روب موکايوبقنه صايرامقده اولغان ماتور قوشلرنڭ تاوشلری ايشتولمکده ، صو اوستیده طولقونسز طنققنه کورنوب تورلی بالقلر صو ايچندن هواغه سيکروب چغالرده دخیده بورغالانوب صرغالانوب کمال حضور ايله کیری صوغه توشوب يوزوب کيتمکده ايدیلر . دنياڭ بويله شاعرانه و جانغه ايڭ لذت وشادلق بيروچی وقتلرينی اويلاپ ادهم بيک اثرله نوب اوزن ئلله نیندی بر عالمده کورمکده ایدی .

دنياڭ ايڭ لذتلی وقتی وطاتلی ديقهسی ؛ اوچ تورلی نرسه نڭ بر اورنده جيولدی زمان اولوب برسی - صو بویی ، ايکنچيسی - ياشل چيره م ، اوچونچيسی - کوکل سويگان چن بر دلبرنڭ يانگده بولمقيدر ، ديهن غایت فلسفه لی برسوزنی ادهم افندی ايشتمش ایدی . منه حاضر شول نرسه لرنڭ ايکيسی ادهمڭ قاشنده موجود بولسه ده فقط برسی لکن غایت مهمی يوق ایدی . ايشته اوشبو ديقهده ادهمگه يالکزلق قايغوسی توشوب يوره کنی بيک قاتی طرمی باشلادی . ئلله زیندی روشلرگه کروب بتدی . خصوصاً ياقن آراده اويله نه سيک بولغانغه ئلله نیندی خيال دريالرينه

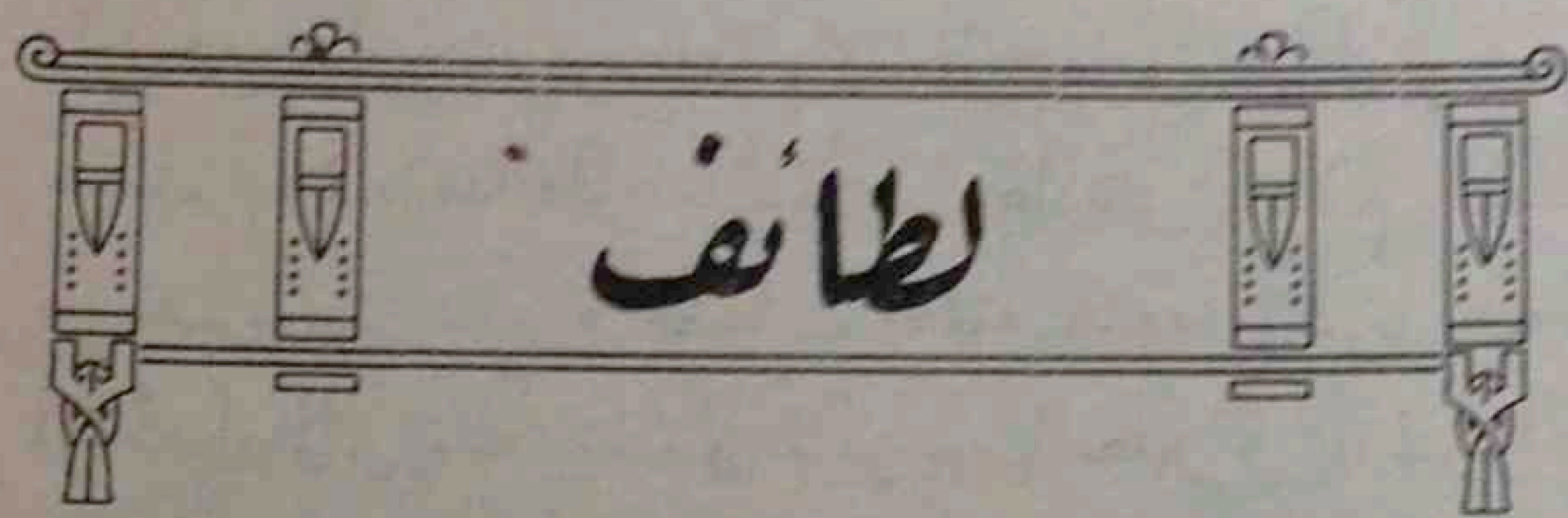
اما حلیم افندی ايله فاطمه خانم نڭ بو خصوصه غی دماغ وفکرلری موازنه ومحاكمه لر ايله طوب طولو ایدی . آنلرنڭ آکلاونچه اوغللرينه آلاچق قز اوزلرينه بولماينچه ، ادهمڭ بولداشی بولاچق . شول سببتن اوز فکرلرن قويا طوروب ايڭ اوّل ادهمڭ فکرن جلب ايتهرگه ، اوزلرينه موافق قدا وقداغی بولاچق کشیلر ازله مينچه ادبلی ، تربيه لی ، فضيلت صاحبهسی واوغللرينه ده کفو بولغان بر قز تابورغه وبالا اويله ندرگاچده ، کيلن بولغان کشینی قارا چير نڭ کيمهسی حکمنده اشکه قوشوب ، اول بيچاره ضعيف مخلوقنی بتون حقوق وراحتندن محروم ايتوب واوستينه ده آرڈها شيکلی آقروب طورغان قائن آنا وقائن آنالر بولماينچه بلکه اول بيچاره نیده انسان و اوز بالالری حکمنده کوروب اوغللری ادهم ايله آلاچقلى کيلن بولغان کشينڭ محبتلی قاراشولرينه ولذتلی عمر کيچرولرينه چن کوکملرندن قوانوب و جناب حقندن آنلر حقنده خيرلی تلهک ودعالر صورا- بقنه اوطورمق ایدی .

ادهم ، مکتبن تمام ايتوب چقچاق ، اتکا وانکا- سينڭ شيمدی اوقوتماياچقنر و اويله ندرمک نيتنده ايدوکلرن آکلامش ایدی . بناء عليه اوزينه زوجه وعمرلک رفيقه بولاچق کشیسی حقنده کوب خيال وفرضلرغه توشه باشلادی . ادهم افندی ازدواج ، زوج زوجه وعائله حاللری حقنده کوب حکمتلی اثرلر وعبرتلی رومانلر مطالعه سيله ، اويله نو خصوصنده بيک تدبيرلی ، ياخشی معلوم اتلیسی بر کشی ایدی . واقعا اوزیده برده عيب تابا آلورلق کشی بولماغانغه نیندی گنه قزلرنی بولسون تنقيد ايتسه ده اورنی يوق توکلدر .

ادهمڭ حالن ، حلیم افندی وفاطمه خانمگه گوزل تشونمش اولدقنلرندن ادهمنی دخیده بر آز گوزل تشونسون وتيوشلی فکرلرن يورتوب قاراسون ديب بر نيچه کونلر صبر ايتمکده دوام ايتديلر . ادهمده بو اويله نو فکری وعائله حسلری کوندن کونگه همان آرتا باشلادی . اوقوغان ، يازغان نرسه لرينڭ وسويله

خاتونى، جمانلى ابكى اوغلى و بىر قىزى منيره دن عبارت ايدى. منيره ايك كچكنه لردن اولوب ۱۸ ياشلارنده گوزل بىر توتاشدى. عبدالله آبزى اوغللار ينى كويىن اوله ندرمش اولوب ايندى منيره نى گنه كياوگه بيره سى قالغان ايدى، ادهملرنىڭ داچه سينه ياقين، جاي طورر ايچون عبدالله آبزى بىر باقچه ساتوب آلدقندن، اولزلى مكار يه يارمىنكه سينه كىتكاج اوى ايچى جىما. عىلرى شول باقچه لرىنه كىلوب طورر باشلامش ايدىلر. (آخى وار)

۷۳

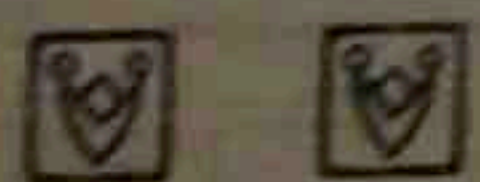
ايلىك زمان پادشاهلردن بىرى وز يرلردن بىرىنىڭ اوينه واردىغىن اوينى زور و آشخانه سىنى پك كچوك كوروب بونىڭ سببى صورمش وز يرده: «پادشا هم! اوينىڭ زورلغىنه سبب، آشخانه مىڭ كچوك كىگىدر!» دىر جواب و ير مشدى.

۷۴

روحانىلردن بىرى ناپاليون نىڭ اوز حضورنده صوغش سفرلرىنى انتقاد ايدىرگه كرشوب: «ياكلش قىلدىڭ، ايلك بوندىن بو شهرگه، آندن ده اوتى گى شهرگه واررغه تيوشلى ايدى» دىر خرىطه اوستىدىن بارمقلىر. بىنى يورتوب كوستىرر ايمش. ناپاليون بوگا فاراب: «درست سويلرسن، اگرده شهرلرنى بارماق ايله فتح ايتىمكى ممكن بولسه ايدى شويلى ايتىمش اولور ايدىم» دىمىش.

۷۵

يونان قومىدىن بىرى اوزىنىڭ قومى ايله فخرلنوب هر بىر حكيم و فيلسوف بزدن چىقىدى» دىمىش. دىكلاب طور و چىلردن بىرى ده بوگا: «شونىڭ ايچون ايچىزده هيچ بىر فيلسوف و حكيم فالمادى» دىر جواب و يرمش.

باطوب اوطورمقده ايدى. آغاچلر آرسىدىن بىر آياق ناوشى ايشىلدى. ادهم، تىز آياغىنه سىكروب طوردى فاراسه: ۱۴ - ۱۵ ياشلارنى چاماسىنمى بىر قىز ئه كرنىگنه ادهم اوطورغان بىرگه فاراب كىلمىكده ايدى. ادهمىڭ يوره كلرى قاغا باشلادى، بوونلرىنده هيچ حال قالمادى، بىتون اعضاسى تىرلەدى، الحاصل كمال صبرسزلىق ايله بو كىلمىكده اولغان ياش قىزنى كوتىمىكده ايدى. قىز ياقىنلاشدى، اوست باشىنه فاراب بىر آصراو قىز بولور. چىلغى آكلاشلىدى. ئه كرنىگنه ادهمىڭ ياقىننه كىلوب توقناچ: ايسانمى ادهم آبي؟ دىيىكنه سوز باشلادى. ادهمده: الحمد لله، اوزىڭ سلامتى چىبىر قىز؟ دىيىب جواب بىردى.

— سز مېنىم كىم ايكانىمى بىلمەيسىز ادهم آبي، منە بوخطنى سزگە منيره توتاش بىردى. ممكن بولسه اوقوب حاضر بىر جوابن بىرسە كىز ايكان، دىيىب كىسە سندن چىزاروب بىر يازو بىردىدە اوزى چىتىكە بىر آغاچ ياننە باروب اوطوردى. خطىده يازلغان سوزلر نىڭ حاصلى:

«اگر وقتىڭىز بولسه، بىر ايكى مېنوتقەغىنه بولسه ده ياننىڭىزغە باروب سويلەشەرگە اخن ايتىسە كىزله!» دىمىكىدىن عبارت ايدى. ادهم بو خطنى تىكرار تىكرار اوقودى، تمام شاشدى، هيچ نى ايتورگەده بىلمەدى. بىر آز فكر ايدوب، سىگره: «اگر سويلەشمىك اراده كىز بولسه حاضر كىلوگىز. مع الممنونيه قبولمىز بار» دىيىب بىر ايكى يولغىنه يازو يازوب كىلگىگان آصراو قىزغە بىر يوب بىردى. بوونلرى قالىتتى، يوره كلرى سىكره، خطنى بىر نىچە كره اوقودى، تورلى فكرلەرگە توشدى، الحاصل كمال صبرسزلىق ايله مكتوب صاحبه سىنىڭ كىلوون كوتىمىكده ايدى. ساعتىنه فارادى، ياگا آلتىغە يتىكان، پىدر و آنكاسىنىڭ ئىلى طوراچق وقتلىرى توگىل ايدى.

منيره، شول ادهملر طورغان شهرده كى ياخشى دولتى بىر كىشىنىڭ قىزى ايدى. انكاسى تىرى جون سودالرى ايله اش يورتوچى متعصب مرىد و جاهل، عبدالله اسمىنده بىر تاتار اولوب، اهل عائىلەسى: بىر

مسلمانلارنىڭ دودمادە مسلمان دىپوتاتلارنىڭ بار -
 لقلرن ايسكه توشوروب بر آز روح واميد پىروب
 قوبادر.

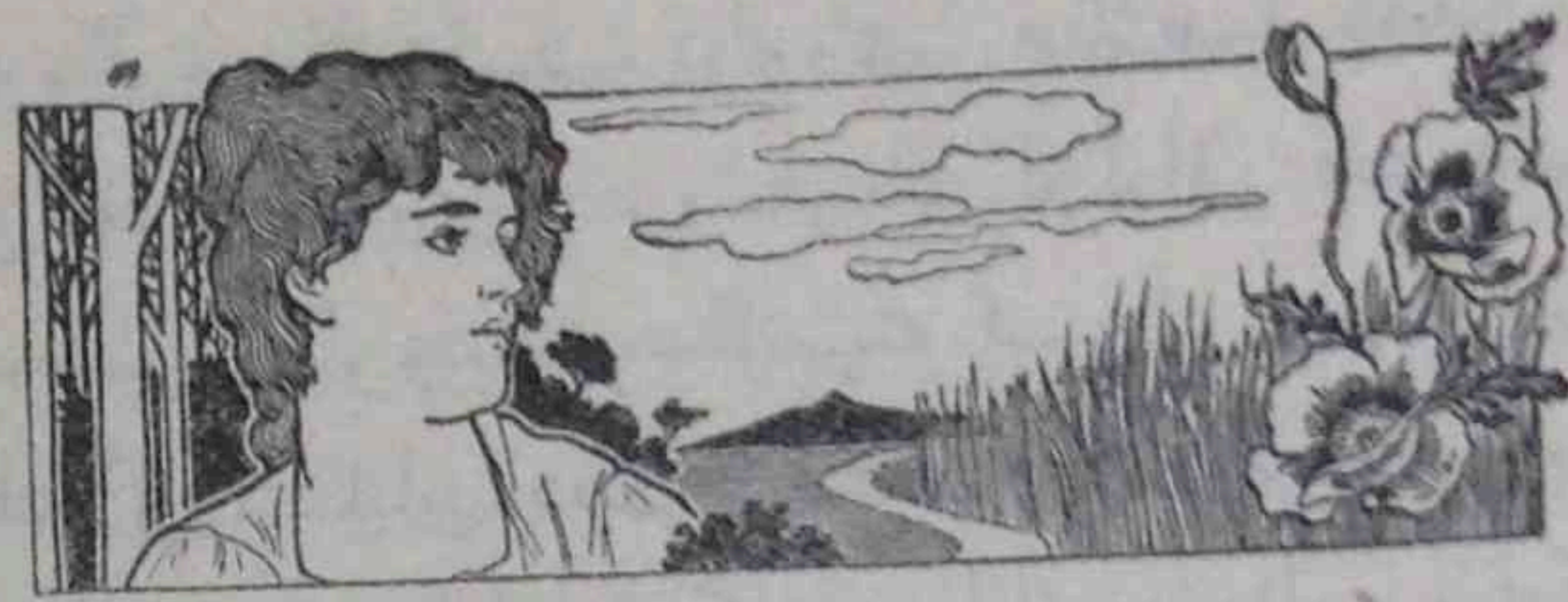
قزغە كوزى ايله اشارت ايتدى. قز نيز برولوب
 باغچەنىڭ ايكنچى طرفنە كيتدى. صكرە منيره، دى
 ادھمگە قاراب:

- ادھم جانم، سىڭا ئەيتەچك سوزلارم بار
 ايدى، دىب ادھمنىڭ قولدىن طوتوب چىرگە اوطورتدى
 و سوزىنە دوام ايتوب:

- اويلەنمەگان يىگىتلر قز صايلاودە، كياوگە
 كىتمەگان قزلر يىگىتلر قاراودە عىبلى بولماسەلر كىرەك.
 مین سزنى نىچە مرتبەلر كوردم. هر كورنىشكزده بىك
 محبتلى بولوب كورنەسز. ادھم آبي! سىن بىك بختلى
 بر يىگت بىت. آتا و آنا كزده بىك ياخشى كشىلر،
 سىنى ياخشى تربىە ايتكانلر و اوقوتقانلر. ھای بزنىڭ
 ئەتى ئەنىلر! قايدە اول آلاى بولو! علم و تربىە
 دىگان نرسەلردن بزنى بتونلى محروم ايتوب اوسدر.
 دىلر. اگر نادانلقدن زارلانوب اوقو بلو حقندە بر
 ايكى سوزگنە ئەيتە باشلاسهق، اول جن، پەرى،
 شيطان، دوڭغز دىگان سوزلرنىڭ بىرنە قالدرمىنچە
 اوستمزگە حاضر قىامت قوبارالر. مین عمرلك كە
 ئەتىلر يورطندە قالاچق كشى بولماغانغە، باراچق
 كياومنىڭ علم و تربىەلى، ادبلى ھم توفىقلى بر كشى
 بولوون هر وقت اللەدن يالواروب صورامقەن. ادھم
 جانم، منە مین بو مقصودمە ايرشو ايچون ھىچ سزدن
 موافق كشى تابمىم. علم و توفىقكزگە عاشقمىن. البتە
 ايندى سز اوز اقلامى اويلەنە طورغانسزدر. اگر
 باشقە بر كشىلردە كوڭلكز بولسە، ھىچ ئەيتەچك
 سوزم يوق.

ادھم، منيرهنىڭ گوزل چەرەسەينە، ماتور تا -
 وشلرىنە و اثرلى سوزلارنىنە تمام حيران بولوب منيره
 گە قارشى شول سوزلارنى گنە سويلى آلدى:

- منيره جانم، بزنى التفاتكزغە آلوكزغە ممنون
 بولام. ن ئلى ھىچ بر كشىنى آلام دىب خاصلاب
 قوبمادم. سنىڭ شكالى ماتور و عقللى توناشلر ايله
 عمرلك يولداش بولا آلسەم، ھىچ دنياىدە اوزمدن
 بختلى كشىلر بار دىب بلەمس ايدم. لىكن بزنىڭ
 بولاي بر برىمىزنىڭ سوز قوبىشومىز بلەن البتە اش

چن بخت

VI

محورى يارالله مرادى.

بر چىرك ساعت قدر وقت اونكان صوڭ ادھم،
 باغچەنىڭ صو بىتندىن باياغى كورگان قزى ايله دخيدە
 بر اوزونچەراق بويلى ايكى قزنىڭ كىلمكە اولدىغىن
 كوردى. كىلە كىلە بو قزلر ادھمنىڭ يانينە دە
 ياقىنلاشدىلر. ادھم، ھىچ اوزىنىڭ نى حالە ايكانون
 بلەينچە بو كىلەش قوناق قزلرنىڭ يوزىنە كمال وقار
 بلەنگنە باقمقە ايدى.

منيره، تىرلەب قزاروبقنە ھىچ بر سوز ئەيتەمە -
 نچە ادھمنىڭ يانينە كىلوب طوردى. ادھم، يورەكلرى
 قاغوب، صاو سلامت كىلدوگزمى خانم افندى؟ دىيكنە
 سوز باشلادى.

منيره - الحمدلله، اوزكز سلامتتى، عىب
 ايتەكز ادھم آبي، بىك زور ادبىزلك ايتوب سزنى
 بر چوب كىلدم شايد عفو ايتورسز...

ادھم - ھىچ بر چلغان نرسەمىز يوق! سزنىڭ
 بولاي تشرىف بىوروكزغە ممنون بولامز. بو اوز
 فكرلكزنى سويلرگە جرات ايتووكز ايله تىرىك ايتەمىز،
 منيره - ياخشى سوزكزگە بىك كوب رحمت.
 وقت آز، اويدە گىلر ئلى طورغانلرى يوق، سزنىڭ دە
 انكاي و انكاكز شايد طورمغانلردى، دىب اويلاپ
 باغچەدە يالگىز يوروكزنىڭ كوزگاچ اوشبو خدمتچى
 قزمىنى بىارمىش ايدوم.

منيره بو سوزلارنى سويلەگانە يانندەغى اصراو

بشمی . سینگده آنا آنالرك مینمده آنا آنام بار . آلا -
 ننگه رضالقلری بلن بولورغه کیرهك . اوزگده معلوم
 بو اویله نو خصوصنده غی مسئلهلرده یگت بلن فرغه
 یاخشی اختیار بیرمیلر . درست ، یگت بر فزنی آلیم
 دیب بیک فاطی فارشی طورسه ، کوچلاب موبینه تاغا
 آلکیلر ، اما فزلیر بیک فزغانچ ، مسکین فی هیچ بر
 سویمه گان و کوره سیده کیلما گان بر کشیگه یغلانا
 یغلانا بیروب بیاره لر بیت ! منه شونک شکلی مین
 سینى اوزمه رفیقهلك که دیب ئەنى ئەنیلرکدن سو -
 راسه مده ، آلا بیرمه سسلر ، میگاده قیبن بولاچق هم
 سینک اوزگده یاخشی بولماس بیت . . . . .

منیره - ادهم آبی ، سینک بو سوزلرک ، « مین
 سینى یاراتیم ، بیکر بورمه یوقغه امیدلنوب ،
 دیگان سوزلرنی گنه آگلانا دیب دخیده فاطیراق تا -
 وشن چفاروب یغلارغه باشلادی .

ادهم ، فزنگ اوزینه تمام بر محبت اوطورتقانون
 آگلاغاچ باشنه یاخشی فکر جیناب دخی بویله چه
 سوزگه کرشدی :

- منیره جانم ، جلامه ! اوزکنی آلاى بر چومه !
 صبر ایت ، انشأ الله مرادگه ایرشرسک . بو کونگه
 قدر کوزبه کوز اوزکنی کورمه سده ، صوراشوب
 و بلشوب سزنگ نیندی خلق و قیافتده بولغانکنزنی
 آگلاب اوز فکریمه موافق بر کشی دیب تابمش
 ایدم . درست ، سزنگ علوم و معارفدن یاخشی خبرکنز
 یوقدر . بزنگ مات آراسنده کامل تربیه لی ، علم
 و معرفتدن گوزل خبردار توتاشلرنی تابووی بیک
 مشکالر . آنک ایچون سزلر معیوب اولمیبوب ، عموماً
 تاتار ملتینک صافی اسلامیت و انسانیتدن خبرسز
 اولوب ، ایسکی مجوسیلک عادتلرندن هکذا اوزلرینی
 خلاص ایته آلامادقلری ، تعصب و جهالت بلالرنندن
 همان قتولا آلامادقلری سببنددر . منیره جانم ، مین
 سیندن آرتق کشی فی حاضرگی زمانده تابا آلاچق
 نوگلمن . نصیب بولسه ، اوزیمه رفیقهلك که ده سو -
 رارمن . لکن ئەنى ئەنى لرکنز بیررلرمی ؟ مین شول
 طوغروده زور خوف ایتهم .

منیره - جانم ، مینی آیا بر آر شفقت ایت
 انشأ الله باشقه سون اوزم بولدرام ، اگر سر سو -
 رابده بیرمه سکه اویلاسلر ، ئەنگه حالمنی آگلا -
 نورمن . اگر آلابده بولماسه ، مین سینى نالغلاب
 باشقه لرغه کینه چک کشی نوگل جانم .

ادهم ، منیره ننگ یاشلی گوزلری ایله بیئنه فاراب ؛
 - منیره جانم ، مین سینى اوزیمه رفیقهلك که
 آلام کیل . بو حالمنی ئەنى و ئەنیلرگده سیردروب
 قاریم ، نصیب بولسه برسى کون کیچکه دخیده بر
 کورشریز ، شونده یاخشیلاب حالمر آگلاشیلور ،
 لکن جانم سزنگ ئەنیکز بیک متعصب بر کشیدر ،
 اما بزنکیلر بتولوی یاگی فکرلیر ، شول سببدن
 امیدلرمن بوشغه چقوب آخری بر حسرتکنه بولماسه
 یارار ایدی دیب خوف ایتهم .

منیره - های شول . . . . . فی ! شولارغه شول
 بزنک ئەنى شکلی نادانلرنی ئلل نیشله نوب بتره لر ،
 بزنک ئەنى بیچاره بیک نادان کشی . . . . . بولغان
 کشی فی کوکدن نوشکان بر فرشته دی کوره ، آنک فی
 سویله گانون بارن کرامت دیب بله . اوزلری صوفی
 بولار ، دنیا چرک دیب وعظ سوویلیر ، اما مال
 و آچه ایچون بزنک ئەنیلردن بیتر جان آنوب طو -
 رالر . اولگی وقتده غی . . . . . طاو نیشکلرنده یانوب
 عبادت فیلا طورغان بولغانلر ، اما حاضرگیلرگه بره
 قابانلی اویده یارامی ! ایکیشهر واوچهر فابانلیسی
 کیرک ! اول بزنک ئەنیلرگه بالالرنکی
 اوقوت ، نادان فالدرما ، یاخشی تربیه و هنرگه اویرهت ،
 دیب وعظ ئەیتورگه کیرهك ایدی . اما فایده اول !
 اوقوغان کشی ننگ بارن کافر یاعاب بتره لر .

ادهم - منیره جانم ، سوزلرک بیک درست ، آلا
 دین و ملتدن بیگرهك قورصاقنی غنه قایغورتالر شول . .
 منیره - ادهم جانم ، ایندی میگا قایتورغه وقت
 جیتدی . یاخشیلاب سویله شوب ، اویلاشوب قارا کنز ،
 اگر سین جانم ایله ترککک اییده شی بولا آلسهم ،
 دنیاده اوزمنی ایگ بختلی کشی دیب بلور ایدم .
 ادهم - حاضر خوش ایندی جانم خوش .

كېلىگان بوللرى ايله منيره لر كېتەرلر. بو گوزل
توناشر كېتكاج، ادهم دخى شول اورننده اوطوروب
بر ساعت قدر منيره حقنده تيرهن فكرلرگه توشه
باشلادى. بوى و اعضالرن، كوز و قاشلرن، ملا-
يىلى قاراوارن بر بر نظر محامه دن كېچره باشلادى.
بېچاره منيره، ياخشى اوقوغان بولسه، تعليم
ونر بيه بايلرننده گوزل خېرلر آلسه ايدى، نى
ياخشى بر ملت خانمى بولور ايدى. لکن نى چاره كه
شول گوزلك و اطافتنه قارشى، جھالت و نعصب قا-
رانغولقنرنگه اسيره بولوب قالمش بر مظلومه بېچاره ايدى.
منيره نك باشقه حركتلرن ادهم تمام ياراتوب

اوزينه ريفقه بولورغه موافق كورسده، بېچاره نك نا-
دانلى علم و معرفتن كامل خبرسزلىكى، ادهمگه بېك
آغر روشده تاثير ايتوب دخيده تيرهن ونچكه فكر-
لرگه نوشووينه مجبور ايتمش ايدى. كينه ندىن خد-
منچى مالايلىرىنك چاى اېچەرگه دېب چاقرغان سوز
لرى قولايغينه كرگاج، باغچه دن چغوب انكا وانكاسينك
يانينه كتمش ايدى. اوغللرى ادهم نك بېك فكرلى
و تمام باشقه بر روشده ايدىكى حليم افندى ايله
فاطمه خانم بېك تيز سيزمشر ايدى. شول سببله
فاطمه خانم، شول كوننى وقت قاچرماينچه ادهم دن حالنى
صوراشه باشلادى. ادهمه، نېچك ايتوب آكلانورغه
بر بول و مناسب وقت تابا آلمى طورغان كشى، انكا-
سى فاطمه خانم نك اوزى سوز باشلاب صوراشووينه
كوكللى، غايت آچلوب منيره ايله بولغان واقعه سنى تمام
فاطمه خانمغه سويله بېردى.

حالى تمام آكلانچاق فاطمه خانم اوغلنه بويله چه
سوزلر سويلرگه كرشدى:

- جانم، ايكى كوزم بزم دنبالاقده بار تلا-
گمز سين سك، سېكا الله تعالى بخت و راحت نصيب
وميسر ايتسون. بزرگه سينك حسرتكنى كورسده تمه -
سون. بزنك بار تلا گمزده سيني قوواندرهق، راحت
وسعادتكه ايرشدرمكدر. بو سنه نصيب بولسه، سيني
اويله ندروب قووانچكنى كورمك نيتمز زوردر. سېكا
آلاچق قزمز سينك عهراك ايدده شك اولاقچندن ايك

اول سينك بر فكركنى بلمك مقصدمز ايدى. ياخشى،
ايندى مسئله بلدى، منيره اول گوزل بر قزدر،
بېچاره نك نادانلقدن باشقه عېبى يوق. اگر اوزگه
موافق كورنسه، انكاك ايله ايكيمزده رضا اولوب سيني
چقنله ندررگه حاضرمز. لکن اوغلوم، بسو اويله نو
خصوصنده ايك كېرهك نرسه چن محبت و الفت ديگان
نرسه لردر اير ايله خاتون آراسنده محبتنك كيمووينه
وعائله نك بزولووينه دخى اخلافسزلقده زور سبب
بولادر. دنياطورمى اېچون اخلاق ايك كېرهكلى بر
قورالدر. اگر بره وده اخلاق بولماسه، نى قدر ماتور
و گوزل بولسون، بتون كشى نى اوزندن بيزدروب
عاقبت بر بدبختلك و هلاكتكه اوچراياچقنده هيچ شېبه
يوق! ...

بز انكارلى قايتقاج منيره نى صوراب قارارمز.
سېكا ايك مصلحت ايتوب ئه يته چك سوزم: اوزگه
عمرلك كه بولاچق ايدده شك نك حسن اخلاقده دقت
ايتمك اولسون اوغلوم! فكرك آچيق، عقلك صاف،
بو قدرلرنى اوزكده آكلارسك.

ادهم، انكاسينك سويله گان سوزلرندىن ممنون بولدى.
اگر منيره نى آتا آنالرى بېرسه لر، حليم افندى ايله
فاطمه خانم هيچ قارشى طور اچق توكللر ايدى. ادهم
اوزى ياراتسه، آنلرده رضا بولاچق ايدىلر. فاطمه خانم،
احوالنى حليم افنديه آكلانوب حليم، فاطمه و ادهم ايله
اوچوسينك آراسنده زور مشاوره لر ايدلمگه باشلاندى.
نتيجه ايسه - منيره نى آلورغه قرار بېردى. ادهم
افندى، بېك عفتلى و ناموسلى بر يگت اولديغندن،
منيره نى كورگانچيگه قدر هيچ بر قز ايله قارا قارشى غنه
سويله شوب كورگانى يوق ايدى.

بزنك ملتيز آراسنده شويله بر يگتلىر باركه
خاتون قز آراسنده تمام چووالوب، آلا بلهن او-
طورشو و سويله شوده صوده يوزگان بالقى شكلى
اوستاروب، تورلى حيله و دسيسه لر ايله ملت نك نى
قدر ياش و نازك الوجود بنده لر ينى تمام اوز تو-
زافلرينه توشروب عاقبت بيوك بر سفالت و هلاكت
در ياسينه دوچار ايتوب تاشليلىر. الله جزاسيني بېر-

سون
ك
وسفاقت
ا
نيدى
منيره
نكده
بو ايك
ياشايه
اوزينه
اوطور
بو وقت
لرى
ايدى
بويله
ايكى
وبا
او
و
ي
ا

كېلىگان بوللرى ايله منيره لر كېتەرلر. بو گوزل
توتاشلر كېتكاج، ادهم دخى شول اورننده اوطوروب
بر ساعت قدر منيره حقنده تيرەن فكلرلرگە توشە
باشلادى. بوى و اعضالرن، كوز و قاشلرن، ملا -
يەلى قاراوارن بر بر نظر محامەدن كېچرە باشلادى.
بېچارە منيره، ياخشى اوقوغان بولسە، تعليم
ونر بيه بايلرنندنە گوزل خېرلر آلسە ايدى، نى
ياخشى بر ملت خانى بولور ايدى. لکن نى چارەكە
شول گوزلك و اطافتنە قارشى، جھالت و نەصب قا -
رانغولقلرنە اسېرە بولوب قالمش بر مظلومە بېچارە ايدى.
منيره نك باشقە حركتلرن ادهم تمام ياراتوب

اوزېنە رېقە بولورغە موافق كورسەدە، بېچارە نك نا -
دانلى علم و معرفتدن كامل خېرسزلىكى، ادهمگە بېك
آغر روشە تاثير ايتوب دخىدە تيرەن ونچكە فكلر -
لرگە نوشووينە مجبور ايتمش ايدى. كېنەندن خد -
متچى مالايلىرىنك چاى اېچەرگە دېب چاقرغان سوز
لرى قولايغېنە كرگاج، باغچەدن چغوب انكا وانكاسېنك
يانېنە كتمش ايدى. اوغللرى ادهم نك بېك فكلرى
و تمام باشقە بر روشە ايدېكنى حلېم افندى ايله
فاطمە خانم بېك تيز سېزمش لر ايدى. شول سېبلە
فاطمە خانم، شول كوننى وقت قاچرماينچە ادهمدن حالنى
صوراشە باشلادى. ادهمدە، نېچك ايتوب آكلانورغە
بر بول و مناسب وقت تابا آلدى طورغان كشى، انكا -
سى فاطمە خانم نك اوزى سوز باشلاب صوراشووينە
كوكللى، غايت آچلوب منيره ايله بولغان واقەسنى تمام
فاطمە خانمغە سويلەب بېردى.

حالى تمام آكلاغاچ فاطمە خانم اوغلنە بويلەچە
سوزلر سويلرگە كرشدى:

- جانم، اېكى كوزم بزم دنياالەدە بار تلا -
گەز سېن سك، سېكا الله تعالى بخت و راحت نصيب
وميسر ايتسون. بزرگە سېنك حسرتكنى كورسەتمە -
سون. بزنك بار تلا گەزده سېنى قوواندرەق، راحت
وسعادتكە اېرشدرمكدر. بو سنە نصيب بولسە، سېنى
اويلەندروب قووانچكنى كورمك نېتمز زوردر. سېكا
آلاچق قزمز سېنك عەراك ايدەشك اولاقچقندن ايك

اول سېنك بر فكلركنى بلمك مقصدمز ايدى. ياخشى،
ايندى مسئلە بلندى، منيره اول گوزل بر قزدر،
بېچارە نك نادانلقدن باشقە عېبى يوق. اگر اوزگە
موافق كورنسە، انكاك ايله اېكىمەزده رضا اولوب سېنى
جفتلەندررگە حاضرمز. لکن اوغلوم، بسو اويلەنو
خصوصندە ايك كېرەك نرسە چن محبت و الفت ديگان
نرسەلردر اير ايله خاتون آراسندە محبتنك كېمووينە
وعائلە نك بزولووينە دخى اخلافسزلقدە زور سەبب
بولادر. دنياطورمى اېچون اخلاق ايك كېرەكلى بر
قورالدر. اگر برەودە اخلاق بولماسە، نى قدر ماتور
و گوزل بولسون، بتون كشى نى اوزندن بېزدروب
عاقبت بر بدبختلك و هلاكنكە اوچراياچقندە هېچ شېبە
يوق! ...

بز انكارلى قايتقاچ منيره نى صوراب قارارمز.
سېكا ايك مصلحت ايتوب ئەيتەچك سوزم: اوزگە
عمرلك كە بولاچق ايدەشك نك حسن اخلاقنە دقت
ايتمك اولسون اوغلوم! فكلر آچېق، عقلك صاف،
بو قدرلرنى اوزكە آكلارسك.

ادهم، انكاسېنك سويلەگان سوزلردن مەنون بولدى.
اگر منيره نى آتا آنالرى بېرسەلر، حلېم افندى ايله
فاطمە خانم هېچ قارشى طوراچق توكللر ايدى. ادهم
اوزى ياراتسە، آنلردە رضا بولاچق ايدىلر. فاطمە خانم،
احوالنى حلېم افندى آكلاتوب حلېم، فاطمە و ادهم ايله
اوچوسېنك آراسندە زور مشاورەلر ايدلەمگە باشلاندى.
نتيجە ايسە - منيره نى آلورغە قرار بېرلدى. ادهم
افندى، بېك عفتلى و ناموسلى بر يگت اولدىغندن،
منيره نى كورگانچېگە قدر هېچ بر قز ايله قارا قارشى غنە
سويلەشوب كورگانى يوق ايدى.

بزنك ملتىز آراسندە شوپلە بر يگتلىر باركە
خاتون قز آراسندە تمام چووالوب، آلار بلەن او -
طورشو و سويلەشودە صودە يوزگان بالقى شكلى
اوستاروب، تورلى حيلە و دسيسەلر ايله ملت نى
قدر ياش و نازك الوجود بندە لرېنى تمام اوز تو -
زافلرېنە توشروب عاقبت بيوك بر سفالت و هلاكت
در ياسېنە دوچار ايتوب تاشلىلر. الله جزاسېنى بېر -

بر برسینه چن محبتلرن آڭلاتشوب، غایت معنالی سوزلر، ایله تمام رفیق الحیات اولورغه وعدهلر قو - بوشوب محبتلرن آرتدمقدهلر ایدی. بیک عقیفانه وادبلی طرزده اولوب هیج ناموس وانسانیتککه طوقنورلق روشلرده نوگل ایدی. تیک کوره سیلری گنه کیلوب طورادر ایدی. اوزاق کونلرده اوتمه دی، عبدالله آبزیلرده مکارجه دن فایتمش اولوب، حلیم افندی منیره نی اوغلی ادهمگه صوراب یاوچیک بیارمش ایدی. عبدالله آبزیده بیک معقول کوروب تیز وقتنڭ ایچنده قداده بولشدیلر. یاخشی طوی مجلسلری یا - صاب حلیم افندی ایله فاطمه خانم، اوغللری ادهم نی منیره گه عمرلک بولداش ایتوب قاوشدردیلر.

« آخری وار »

معلملر ژورنالی

بو کونلرده بعض غزته لرمز معلملر طرفندن بر ژورنال چبقارلیق لازم ایدیکندن بحث ایتدیلر و بعض بر آدملر بونڭ ایچون محررلرینی ده کوستردیلر. اوشبو مناسبت ایله «ع - جان» امضاسی ایله بر ذات، «بولدز» غزته سنده مقاله یازوب سوز آراسنده تقریبا دیه در: «ادبیات و تربیه گه عائد غزته و ژورناللر آراسنده «الاصلاح» ادبیات، تعلیم و صنعت نفیسه گه اهمیت و برمش ایدی، لیکن بونی خلقمز کوتاره آلدیمی؟ مسقواده چیقمهک اولان «تربیه اطفال» دوام ایتدیمی؟ فزان شهرنڭ محض تربیه و تعلیم گه عائد چیقمهک اولان «تربیه» ژورنالی پک آز عدد گنه چیقوب توقتالدی. فن و پیداغوغیا گه خدمت ایتمک طوغروسینه اهمیت و برمش «بولدز» غزته سی اوزینڭ حیاتی تأمین ایچون شول بولنی قویوب خلق غزته سی (عمومی غزته) روشنه کررگه مجبور

سون، بویله اسلامیت نڭ یوزینه قارا یاقسوجی ککسنه لرگه! ...

عشق و محبت عالمی باشقه بر عالم اولوب فحش وسفاکتکه بتون بتون مغایردر.

ادهم، منیره نی بوندن صوڭ کورگانده ئلله نیندی ماتور ماتور سوزلر سویله به چک بولوب قویدی. منیره ادهم نڭ تمام محبتن جلب ایتکان ایدی. منیره - نڭده اظهار محبت ایتولری، ادهم نی غایتک سیوندروب بو ایکی یاش کولنڭ کیله چکده نی روشده مسعودانه یاشایه چکاری آبروم آچیق آڭلاشلوب طورمقده ایدی. منیره گه ادهم نڭ وعده بیرگان وقتی یتدیکندن اوزینڭ خدمتچی ایدمش قزی ایله کیچ باغچه ایچنک اوطوروب ادهم افندی نڭ کیلمه کون کونمکده ایدی. بو وقتلر ایبول آخارلری و آبنڭده ۱۴ و ۱۵ نچی کیچه لری اولوب آی کوك یوزنده تمام یالتراب طورمقده ایدی. ادهم اوزلرینڭ باغچه سندن چغوب صو بویلاب منیره لر اوطورغان باغچه طرفنه کیندی. بو ایکی یاش قلب کمال محبت و حضور ایله کورشدیلر و باغچه نڭ ایچکی طرفنه کروب بر اوطورغچقه کیلوب اوطوردیلر. یومشاق ایسکان چیل ایله کیچکی اولن وچه چه کلرنڭ خوش ایسلری، آینڭ نوری و آغاچ یافراقلرینڭ موکایشوب طانلی بر سکونت ایچنده بو - لووی، قوش و قورتلرنڭ توری تاوشلر چغاروب اثرلی گنه صایراب قویولری، جمله سسی ادهم ایله منیره نڭ محبتلی قاراشولرینه و معصومانه قاوشولرینه یاردم ایدشوب «برله شگز، یاشاگز، خدا مقصود لرگزنی بیرسون، دنیا سز نڭ ایچوندر» دیگان سوز - لرنی آڭلاتوب طورمقده ایدی.

منیره ایله ادهم شول اورنلرنده برهر ساعت قدر اوطوروب طانلی صحبتلر ایدشدیلر. ادهم نڭ آنا و آناسی نڭ ازدواج خصوصنک ادهم سوزندن هیج چقما - یوب کامل رضالقلری ایله یاقین آراده اوزن ادهم افندیگه رفیقهلک که صورایاچقلرن آڭلاغاچ، منیره شول قدر سیوندیکه هیج تعریفی ممکن نوگل ایدی. بو کورشولرنده ادهم ایله منیره برده تارتلماینچه